

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/129452,Pamietamy-Gdanskie-obchody-50-rocznicy-Grudnia-03970-z-udzialem-prezesa-IPN-dr-J.html>
27.04.2024, 00:09

Pamiętamy! Gdańskie obchody 50. rocznicy Grudnia '70 z udziałem prezesa IPN dr. Jarosława Szarka - 16 grudnia 2020

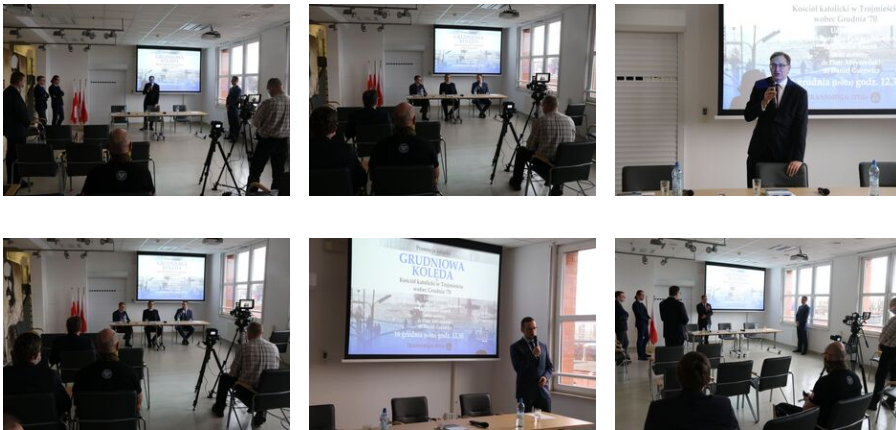
„Nie płaczcie matki, to nie na darmo” - to słowa „Ballady o Janku Wiśniewskim”. I rzeczywiście dziesięć lat po Grudniu '70, z krwi wówczas przelanej, zrodziła się wolność, zrodziła się Solidarność” - mówił prezes IPN. W programie obchodów promocja książki, prezentacja wystawy, złożenie kwiatów na grobach uczestników Grudnia '70.

Uroczystości 50. rocznicy Grudnia '70 w Gdańsku rozpoczęły się 16 grudnia na Cmentarzu Srebrzysko i Cmentarzu św. Franciszka. Delegacja Instytutu Pamięci Narodowej, na czele z prezesem dr. Jarosławem Szarkiem i dyrektorem Oddziału IPN w Gdańsku, złożyła kwiaty na grobach ofiar Grudnia '70. Oddaliśmy pamięć zmarłym tragicznie Kazimierzowi Stojeckiemu, Jerzemu Matelskiemu i Józefowi Pawłowskiemu.

Następnie w siedzibie IPN Gdańsk odbyła się promocja najnowszej książki [„Grudniowa kolęda. Kościół katolicki w Trójmieście wobec Grudnia '70”](#).

- Ta bardzo dobrze udokumentowana publikacja wypełnia badawczą lukę, dotyka mniej rozpoznanego aspektu Grudnia '70. To z jednej strony opowieść o postawie prymasa Wyszyńskiego i lokalnych biskupów. Z drugiej o niezłomnych kapłanach, takich jak ks. Hilary Jastak. Dzięki tej książce okazuje się, że nie był on sam - podkreślił prezes IPN dr Jarosław Szarek, otwierając dyskusję.

- Nawoływanie do spokoju było jedynym możliwym rozwiązaniem. Chodziło przede wszystkim o bezpieczeństwo strajkujących i ich bliskich. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia swoich parafian księża nie mogli się po prostu zachować inaczej - mówili

współautorzy publikacji dr Piotr
Abryszeński i dr Daniel Gucewicz.

Autorzy, bazując na szeroko zakrojonej kwerendzie źródłowej, ukazują w publikacji postawę biskupów i zwykłych księży, ich działania i wypowiedzi. Omawiają także posunięcia władz komunistycznych wobec duchowieństwa oraz inne wątki z zakresu polityki wyznaniowej na początku lat siedemdziesiątych XX w. Książka stanowi pierwszą próbę kompleksowego zmierzenia się z tą problematyką.

Spotkanie poprowadził dr Piotr Brzeziński. Słowo wstępne wygłosił prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk.

Dyskusja była transmitowana online za pośrednictwem IPNtv. Zachęcamy do oglądania.

Następnie na placu Solidarności prezes IPN dr Jarosław Szarek, w obecności przedstawicieli „Solidarności” oraz licznych mediów, zaprezentował najnowszą [szczecińsko-gdańską wystawę „Powstanie Grudniowe 1970 roku”](#).

- „Nie płaczcie matki, to nie na darmo” - to słowa „Ballady o Janku Wiśniewskim”. I rzeczywiście dziesięć lat po Grudniu '70, z krwi wówczas przelanej, zrodziła się wolność, zrodziła się Solidarność - mówił prezes IPN.

- Wystawa „Powstanie Grudniowe 1970 roku” pokazywana jest w Szczecinie, Gdańsku, Gdyni i Elblągu. To wyraz hołdu dla bohaterów Grudnia '70 - dodał.

- Gdańska ekspozycja prezentowana jest w jakże symbolicznym miejscu, przed pomnikiem Poległych Stoczniowców 1970. Świat pracy pamiętał - budowa takiego upamiętnienia była jednym z pierwszych postulatów zarówno w Szczecinie, jak i w Gdańsku - by oddać cześć tym, którzy polegli w roku 1970. I ten pomnik powstał, dokładnie w dziesiątą rocznicę. To wyraz przestrogi, by polska krew nigdy więcej nie była przelewana. Ale tej przestrogi komunistyczna władza nie posłuchała i w grudniu 1981 roku ponownie przelano krew, m.in. w kopalni „Wujek”. W Gdańsku został zamordowany młody chłopak Antoni Browarczyk - dodał.

- Takie wystawy, w takich miejscach, służą temu, aby pokazywać rzeczywistość taką, jaka ona była. By pokazywać fakty, by dziękować rodzinom ofiar, skłaniać głowy przed zabitymi i mówić, że nie ma końca dla potępienia zbrodniarzy. Potępienia tych, którzy dopuścili się najcięższej zbrodni. Dziękuję za głoszenie prawdy Instytutowi Pamięci Narodowej - podkreślił Krzysztof Dośla, przewodniczący

Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”.

Ekspozycja prezentuje historię robotniczego protestu w grudniu 1970 roku. Według oficjalnych danych zginęło wówczas 45 osób, a setki zostało rannych. Wydarzenie, które w istotny sposób wpłynęło na historię PRL, przedstawione zostało w ujęciu ogólnokrajowym; ukazuje strajki w Gdańsku, Szczecinie i pozostałych miejscach. Jedna z plansz poświęcona została na reakcje świata wobec protestu, w tym przez pryzmat niepublikowanych dotąd w Polsce artykułów.

[Harmonogram prezentacji wystawy.](#)

Po otwarciu wystawy IPN na placu Solidarności odbyły się oficjalne uroczystości 50. rocznicy Grudnia '70 organizowane przez „Solidarność”. Uczestniczył w nich premier Rzeczypospolitej Mateusz Morawiecki, który wygłosił okolicznościowe przemówienie. Wśród licznie zebranych delegacji, w tym przedstawiciele prezydenta Rzeczypospolitej, związkowców, parlamentarzystów, była także obecna delegacja Instytutu Pamięci Narodowej z prezesem dr. Jarosławem Szarkiem. Oddział IPN w Gdańsku reprezentowali dyrektor prof. Mirosław Golon oraz naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej Krzysztof Drażba. Pod pomnikiem Poległych Stoczniovców przedstawiciele IPN złożyli wieniec, oddając hołd zamordowanym przez komunistyczne władze 50 lat temu.

#1

#2

#3

Na zakończenie uroczystości odbyła się Msza święta w Bazylice św. Brygidy. Uczestniczył w niej również prezes IPN dr Jarosław Szarek, wraz z dyrektorem Oddziału IPN w Gdańsku prof. Mirosławem Golonem. Na początku Mszy odczytany został list prezydenta RP Andrzeja Dudy:

Łączę się z Państwem w modlitwie za poległych stoczniovców. Jako prezydent Rzeczypospolitej składam hołd ofiarom komunistycznego reżimu. Pół wieku temu nasi rodacy zapłacili najwyższą cenę, walcząc o wolność, sprawiedliwość i prawo do godnego życia. Ich odwaga, determinacja i poświęcenie nie poszły na marne. Krew pomordowanych stała się ziarnem, które wydało obfity plon. Była zasiewem ogólnopolskiego zrywu pokojowej rewolucji „Solidarności” – podkreślił prezydent RP.

Na zakończenie pierwszego dnia obchodów 50. rocznicy Grudnia '70, organizowanych przez IPN Gdańsk, prezes Instytutu dr Jarosław Szarek oddał cześć Henrykowi Lenarciakowi, składając kwiaty pod [tablicą OBUWiM](#).

Henryk Lenarciak w latach 1952–1989 pracował jako ślusarz w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. W grudniu 1970 r. był jednym z uczestników strajku w Stoczni, który wybuchł po ogłoszeniu drastycznych podwyżek cen. Był świadkiem masakry robotników na ulicach Gdańska, przeszedł z robotnikami pod budynki KW PZPR i KM MO w centrum Gdańska. Wszedł w skład Komitetu Strajkowego Stoczni Gdańskiej. Postulował odsłonięcie tablicy lub pomnika poświęconego pomordowanym, organizował zbiorowe wyjazdy na groby poległych robotników, zbierał składki na wieńce. Stał się jednym z pierwszych strażników pamięci o Grudniu '70 i pozostał nim do końca.

Kwiaty pod tablicą Henryka Lenarciaka złożyli prezes IPN dr Jarosław Szarek i prof. Mirosław Goloń, dyrektor OI.PN Gdańsk – 16 grudnia 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kwiaty pod tablicą Henryka Lenarciaka złożyli prezes IPN dr Jarosław Szarek i prof. Mirosław Goloń, dyrektor OI.PN Gdańsk – 16 grudnia 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kwiaty pod tablicą Henryka Lenarciaka złożyli prezes IPN dr Jarosław Szarek i prof. Mirosław Goloń, dyrektor OI.PN Gdańsk – 16 grudnia 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Relacja z obchodów 50. rocznicy Grudnia '70 w Gdańsku, Gdyni i Elblągu w IPNtv